

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Akın Gürlek** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Özgül Barın
Hakkari Milletvekili

Hakkari'nin (Colemêrg) Yüksekova (Gever) ilçesinde 9 Temmuz 2026 tarihinde gece saatlerinde ifadeye çağrıldıktan sonra gözaltına alınan 18 yaşındaki Nurullah Aşkan'ın, sanal medya paylaşımları ve "örgüt üyeliği" iddiasıyla çıkarıldığı mahkemece tutuklandığı ve Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na sevk edildiği kamuoyuna yansıyan bilgiler arasındadır. Aşkan'ın ailesi tarafından yapılan açıklamalarda, genç tutuklunun yaklaşık iki haftadır ceza infaz kurumunda tutulduğu, bir başka tutuklu ile birlikte kaldığı odanın yaşam koşullarının uygun olmadığı, kişisel eşyalarını muhafaza edebileceği bir dolap ve yeterli gıdaya erişiminin bulunmadığı, kantin aracılığıyla temel ihtiyaçlarını karşılamasına izin verilmediği ve ailesinin teslim etmek istediği eşyaların kendisine ulaştırılmadığı ileri sürülmektedir. Aile tarafından cezaevi idaresine yapılan başvuruların ve verilen dilekçelerin de reddedildiği, ret gerekçelerinin ise kendilerine açık ve yeterli biçimde bildirilmediği belirtilmektedir.

Söz konusu iddiaların doğru olması halinde, yaşananlar yalnızca bireysel bir mağduriyet olarak değerlendirilemeyecek; hukuk devleti, insan onuru, kişi özgürlüğü, ölçülülük, etkili başvuru hakkı ve devletin özgürlüğünden yoksun bıraktığı kişilere yönelik koruma yükümlülüğü bakımından ciddi ihlaller gündeme gelecektir. Anayasa'nın 17'nci maddesi hiç kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan muameleye tabi tutulamayacağını güvence altına almakta; 19'uncu maddesi ise kişi hürriyeti ve güvenliğini korumaktadır. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile ilgili ikincil mevzuat da tutuklu ve hükümlülerin temel ihtiyaçlarının karşılanmasını, infazın insan onuruna uygun koşullarda yürütülmesini ve ayrımcılık yasağına riayet edilmesini gerektirmektedir.

Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin temel ihtiyaçlarına erişiminin keyfi veya gerekçesiz biçimde sınırlandırılması, aileleri tarafından gönderilen eşyaların hukuki ve denetlenebilir bir gerekçe olmaksızın teslim edilmemesi ve başvuruların etkili biçimde sonuçlandırılmaması, ceza infaz kurumlarında idarenin keyfiliğine alan açılması anlamına gelmektedir. Tutukluluk bir ceza değil, istisnai bir koruma tedbiridir. Henüz hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunmayan kişilerin tutukluluk koşullarının fiilen cezalandırıcı bir niteliğe bürünmemesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, Birleşmiş Milletler Mahpusların Muamelesine Dair Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları) ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesinde düzenlenen işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı da gözetilmelidir.

Devletin ceza infaz kurumlarındaki sorumluluğu, yalnızca güvenliğini sağlamakla sınırlı olmayıp, özgürlüğünden yoksun bıraktığı kişilerin insan onuruna uygun yaşam koşullarını güvence altına almayı da kapsamaktadır.

Öte yandan, Hakkâri genelinde, başta Yüksekova ilçemiz olmak üzere, yurttaşların güvenlik politikaları, yoğun gözetim ve denetim uygulamaları ile hapisanelerde yaşandığı ileri sürülen hak ihlalleri nedeniyle kendilerini sürekli bir baskı altında hissettiklerine ilişkin beyanlar, toplumsal barış ve demokratik çözüm bakımından da dikkate alınmalıdır. Barışın kalıcılaşması; yalnızca çatışmasızlığın değil, hukuk devletinin, eşit yurttaşlığın, adalet duygusunun ve insan haklarının güçlendirilmesine bağlıdır. Bu kapsamda, hakkında somut ve inandırıcı bir suç unsurunun bulunmadığı yönündeki iddialar da dikkate alınarak, 18 yaşındaki Nurullah Aşkan'ın tutukluluk halinin hukuka, ölçülülük ilkesine ve masumiyet karinesine uygun biçimde yeniden değerlendirilmesi ve tahliye edilmesi gerekmektedir. Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yaşandığı ileri sürülen hak ihlallerinin etkili, bağımsız ve şeffaf biçimde araştırılması; sorumluların tespit edilmesi, Aşkan'ın temel haklarının güvence altına alınması ve benzer ihlallerin önlenmesine yönelik yasal ve idari düzenlemelerin hayata geçirilmesi zorunludur.

Bu bağlamda;

1. 9 Temmuz 2026 tarihinde Yüksekova'da gözaltına alınarak tutuklandığı ve Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na gönderildiği belirtilen 18 yaşındaki Nurullah Aşkan hakkında Bakanlığınızın ve ilgili ceza infaz kurumu idaresinin kayıtlarında yer alan bilgiler nelerdir? Aşkan'ın tutuklanma ve sevk sürecine ilişkin Bakanlığınızca herhangi bir inceleme veya idari değerlendirme yapılmış mıdır?
2. Aşkan'ın Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutulmasının gerekçesi nedir? Hakkında isnat edilen suçlamalara ilişkin somut ve hukuken geçerli bir suç unsurunun bulunmadığı yönündeki iddialar dikkate alınarak tutukluluğunun devamı hangi hukuki gerekçeye dayandırılmaktadır? Yüksek güvenlikli bir kuruma yerleştirilmesine ilişkin risk değerlendirmesi hangi somut ve objektif kriterlere göre yapılmış, bu değerlendirme hangi makam tarafından gerçekleştirilmiştir? Tutukluluğun ölçülülük ve zorunluluk ilkeleri bakımından yeniden değerlendirilerek Aşkan'ın tahliye edilmesi yönünde Bakanlığınızca herhangi bir girişimde bulunulacak mıdır?
3. Aşkan'ın ailesinin iddiasına göre, ceza infaz kurumunda kaldığı süre boyunca temel kişisel ihtiyaçlarını kantin yoluyla karşılamasına izin verilmediği ve ailesi tarafından gönderilen eşyaların kendisine teslim edilmediği belirtilmektedir. Bu iddialar doğru mudur? Doğru ise, söz konusu uygulamaların hukuki dayanağı nedir?
4. Aşkan'ın ailesi tarafından hapisane idaresine verilen dilekçelerin reddedildiği belirtilmektedir. Bu dilekçelerin hangi tarihlerde verildiği, hangi talepleri içerdiği, hangi makam tarafından ve hangi gerekçeyle reddedildiği konusunda Bakanlığınızca inceleme yapılmış mıdır? Tutukluların ve ailelerinin başvurularının gerekçeli biçimde yanıtlanmasını güvence altına almak amacıyla herhangi bir denetim mekanizması işletilmekte midir?

5. Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuklu ve hükümlülerin kişisel eşyalarını muhafaza edebilecekleri dolap, hijyen malzemeleri, gıda ve diğer zorunlu ihtiyaçlara erişimleri hangi standartlara göre sağlanmaktadır? Aşkan'ın kaldığı odanın fiziki koşulları Bakanlığınız tarafından denetlenmiş midir?
6. Son beş yıl içerisinde Türkiye genelindeki ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülerin kişisel ihtiyaçlarına, kantin hizmetlerine veya aileleri tarafından gönderilen eşyalara erişiminin engellendiği gerekçesiyle yapılan şikâyet, dilekçe ve başvuru sayısı kaçtır? Bu başvuruların kaçında hak ihlali tespit edilmiş, kaçında idari veya disiplin işlemi uygulanmıştır?
7. Van F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu hakkında son beş yıl içerisinde Bakanlığınız, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu veya diğer denetim mercileri tarafından kaç inceleme ve denetim gerçekleştirilmiştir? Bu denetimlerde herhangi bir hak ihlali veya mevzuata aykırılık tespit edilmiş midir?
8. Ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülerin temel ihtiyaçlarının karşılanması konusunda kurum idarelerinin keyfi ve farklı uygulamalar geliştirmesinin önüne geçmek amacıyla standart, şeffaf ve denetlenebilir bir mekanizma oluşturulması düşünülmekte midir? Ailelerin teslim etmek istediği eşyaların reddedilmesi halinde gerekçenin yazılı olarak bildirilmesi ve etkili itiraz mekanizmasının işletilmesi sağlanacak mıdır?
9. Türkiye'de ceza infaz kurumlarında meydana geldiği iddia edilen hak ihlallerinin etkin, bağımsız ve tarafsız biçimde araştırılması amacıyla mevcut denetim mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik bir mevzuat çalışmanız bulunmakta mıdır? Ceza infaz kurumlarına ilişkin şikâyetlerin, kurum idaresinden bağımsız ve etkili bir dış denetim mekanizması tarafından incelenmesine yönelik yasal düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
10. Hakkâri ve Yüksekova başta olmak üzere Kürtlerin çoğunlukta olduğu illerde yaşayan yurttaşların ceza infaz kurumlarında ve adli süreçlerde ayrımcı veya keyfi uygulamalara maruz kaldığı yönündeki iddiaların toplumsal barışa ve hukuka duyulan güvene etkisi konusunda Bakanlığınızca herhangi bir çalışma yürütülmekte midir? Barış ve demokratik toplum sürecinin toplumsal zemininin güçlendirilmesi amacıyla hapisanelerde insan hakları standartlarının yükseltilmesi, tutuklu ve hükümlü haklarının güvence altına alınması ve benzer hak ihlallerinin önlenmesi için hangi somut yasal ve idari adımlar atılacaktır?